

האמן הוא יצור מיסכן ותלוי. שהוכנס למיצעדי הפיזמונים * גם לקוף

יש קונספציה * הגבול המיזרחי של מדינת ישראל שלי הוא דיזנוגוף

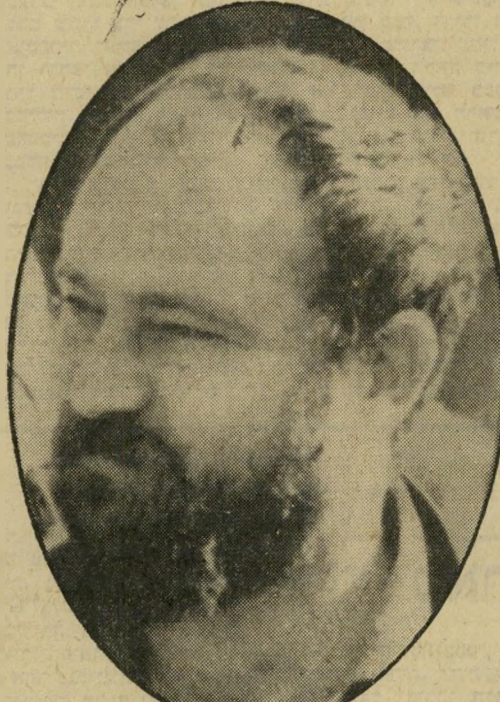
הפסלים, שהוכנו בישראל, הוצבו בחסות "המועצה לתרבות" של ניו יורק. אחד הפסלים שהוצבו באוניברסיטת פורדהאם, הוכב בחודש שעבר על ידי ביריונים. את הדברים הבאים, על תחושותיו כאמן ועל החלום האמריקאי שלו, אמר תומרקין בתשובה לשאלות "העולם הזה", בראיון שערך עימו דן עומר:

יגאל תומרקין (43), צדף ופסל מן הבולטים באמנות הישראלית, שוהה כבר שנתיים וחצי בארצות-הברית. במשך תקופת-זמן זו תיכנן תומרקין, יוצר והציב סדרת פסלים עשויים מקורטן + זכוכית רפלקטיבית, המוצגת בימים אלה בנופים פתוחים של ניו יורק. הפסלים מורגזים בקורונה-פארק, פלאשינג-מאדון, ובאוניברסיטת פורדהאם.

שמת-חיים מפלאטיקה

● זקן שאינו על תקן של "צעיר-נצחי" בעל שיני שנהב ובלורית עשויה — נרדם ככלב זרוק וגשכה. אסור לשכוח שאלמות, עוני ואפלייה, הינם הצד השני של הארץ הנכספת של התחרות-החופשית — נשיא נמכר כריאודוראנט, ושופט או טובע-כללי כאמצעי-מניעה — עם PAM-PAM GIRIG ברקע. כאן מוכנים לשכתב את ההיסטוריה. מכאן נראית מערב-אירופה דרך מיסגרת הדולר ככת-חורגת של הדוד סאם (מלבד מערב-גרמניה ויפאן — כמוכן).

● מעניין שהמונומנט ההיסטורי היחיד שפגשת, שלא הוחרב ולא ניבנה עליו לובי של מלון ריג'נס, או שלא הפך לדיסנילאנד, הינו בית-הקברות העתיק של ניו-ארלינס (ליד וי קארה — הרובע הצרפתי הישן). בעינו משול המקום לאתר-האמריקאי הנערץ ביותר, תרתי-משמע. אחרי שנתיים וחצי בארצות-הברית — מהי חוויית האמריקאית? שאני מבין את עורא פאונד * אילו הייתי אמריקאי — הייתי נוהג כמוהו. עידן, "הברבר-החדש", כפי שמכנה זאת אורטגה די גאטט במרד-ההמונים, מצוי בעיצומו.

תמיד הערצתי את היכולת הטכנולוגית האמריקאית. את מיגדלי הפלדה והזכוכית המגיעים לשמיים. את הגשרים המקשרים מאופק-לאופק, את טיליהם (מיגדלי הקתדרלות והמינרטים של המאה ה-20) המעופפים בין ירח למאדים. מעולם לא ידעתי מהו המחיר שהחברה האמריקאית משלמת עבור העדיפות הטכנולוגית וההכנסה-הלאומית הגבוהה לראש בעולם — ואת אומרת: לראות את העולם דרך הדולר.

● החברה האמריקאית שטופה ב-COMMER, CIALS כשם שהחברה במישטר טוטאליטארי שטופת אידיאולוגיה. עינו של ה"אח-הגדול" * אינה אלא העיגול של קוקה-קולה. — בטוחני שאתה אהב מוזן-חתולים! אם אין לך טחורים, הרי שלמען להריץ את גלגלי ש-החברה הצורכת, תמרח את פיהטבעה שלך ב-M-S PREPARATION (רפואה לטחורים המתפרסמת ב-TV, בין הנשיא פורד לבין תכשיר לשיטפת-הפות SUMMERS EVE ותמיכה בחקירה-סרטן). למען הפיצוי החומרי המידי, ויתרה החברה האמריקאית על הדברים שבן-תרבות חתר אליהם תמיד: משמעות-המילה, והניסוח שאיבד את משמעותו בשפע הסופרלטיביים: חברות ואהבה.

● בחברה-האמריקאית המתוכנתת גם שימחת-החיים עשויה מפלאסטיק — אין צורך להשקות — פרחים מפלאסטיק. הם תמיד פורחים בירוק מגעיל. אני נזכר כאן בסרטו הלא-כל-כך מוצלח של ז'אן-לוק גודאר, אלפאווייל, העוסק בחיי-העתיד. יש שם סצינות יפות: ההוצאה-להורג בכריכה — המתרחשת פה ברחוב. כזהו שילטון ה-BIG BUISNESS שבדומה לשילטון המאפיה אין לו אידיאולוגיה. הוא פראגמטי, אלים — ואינו מעורב עד שאתה משחק את מישחקו. ואני נזכר במישפט מאלפאווייל, שבו שואל הגיבור שבא מכדור-הארץ לגלאקסיה הרחוקה את הגיבורה: "מי הופך את התושך לאור?" והתשובה היא "המשורר". אבל בארצות-הברית אין זה המשורר — אלא חברת-החשמל.

● אמנות ותרבות אינם חלק אינטגרלי של החברה האמריקאית, אלא מורשת של כמה גולים אירופאים (יהודים במקרה) מראשית-המאה, שהפכו לאיזה בון-טון *** של חלק קטן בחברה הניו-יורקית, וספחיה הקטנים בכמה ערים גדולות ו/או עשירות. וגם כאן לא האמן הוא שחשוב (התופעה אינה רק באמנות הפלאסטית — אלא גם בקולנוע חשוב המפיק, או הכוכב, או הבמאי!) — חשוב מי עושה את הדברים לשווייכסף. זאת אומרת, שכולם רוחשים מסביב לעולמ-האמנות:

● אמנות ותרבות אינם חלק אינטגרלי של החברה האמריקאית, אלא מורשת של כמה גולים אירופאים (יהודים במקרה) מראשית-המאה, שהפכו לאיזה בון-טון *** של חלק קטן בחברה הניו-יורקית, וספחיה הקטנים בכמה ערים גדולות ו/או עשירות. וגם כאן לא האמן הוא שחשוב (התופעה אינה רק באמנות הפלאסטית — אלא גם בקולנוע חשוב המפיק, או הכוכב, או הבמאי!) — חשוב מי עושה את הדברים לשווייכסף. זאת אומרת, שכולם רוחשים מסביב לעולמ-האמנות:

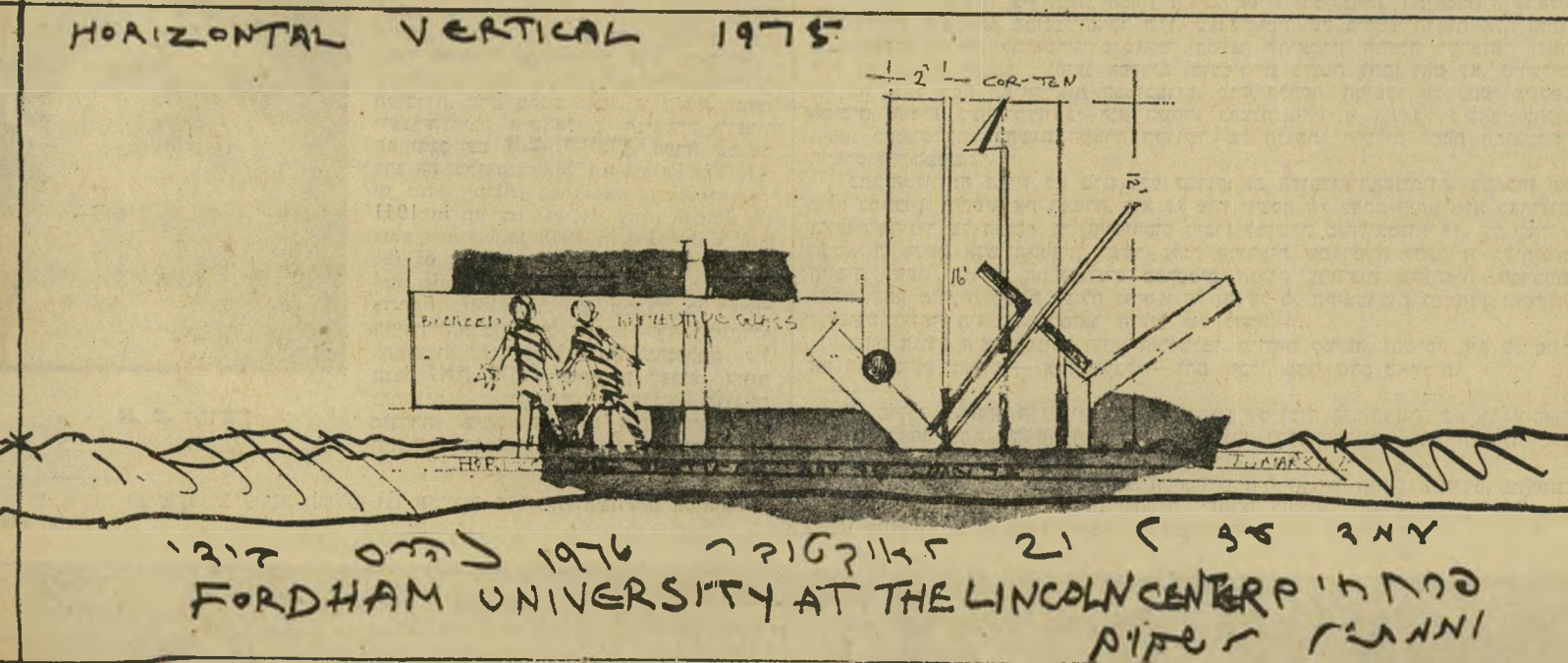
● המשורר עורא פאונד, שהיה אמריקאי במוצאו, נכס את מולדתו תוך סלידה מהחלום האמריקאי, תוך חיפושיו אחר הניגוד, הגיע לניאו-קלאסיציזם האירופאי, ולשינוף-פעולה עם הפאשיזם של מוסוליני. ** נהר החוצה את ניו-יורק. *** נותרטון (בצרפתית).

● וחברתית (גם העולם-המערבי כולו נדבק במחלה). ייתכן שכאן המקום לצטט את גור וידאל, על הקאפיטאליזם: "הקאפיטאליזם מסבסד את בעלי-היכולת, ומאפשר תחרות-חופשית בין הסרי-היכולת". כאן, הצלחה-חברתית — פירושה — נידות. אתה מחליף את סביבתך הקודמת בסביבה חדשה, מהודרת יותר. אנשים יפים יותר, מכוניות גדולות יותר. בתים מרווחים יותר. על-כן, מיצוות חכמים מלומדה היא להתכחש לסביבתך הקודמת.

● כך אינך מתקשר לדבר קבוע. על-כן, שום קריטריון אינו קיים. יש את ה-IN החדש. הוא הטוב. החדש של אתמול תחון כבר בתהליך של שיכחה. אין סנטימנטים לאתר היסטורי, אל אדם זקן (אל תהיה בארצות-הברית: צבעוני, זקן או חולה). זקן היה פעם ביטוי לחכם. כיום זה ביטוי לקארקטורה. פיאח-נוכרית. מתיחה. דיאטה. שיניים חדשות — עליך להיות צעיר-נצחי, דוגמת בוב הופ.

● יני רציה לומר שבמישטרים טוטאליטאריים המצב טוב יותר. ההיפך הוא הנכון. הם אכזריים ודומינאנטיים. ארצות-הברית מפצה אותך בתופש, ויטא מינים והמון צעצועים-חומרניים — אך מה שארצות-הברית גוזלת ממך הוא התיקוה. תיקוה של אינטלקטואל שיהיה מישקל לאי-שירות. ה-AMERICAN WAY OF LIFE מטמטמת, ממלאת גאוה ושיבעות-רצון. לעומת זאת, במישטר דיכוי תמיד קיימת התיקוה שיהיה טוב, שתהיה מהפכה — ופה היתה מהפכה בשנת 1776. ● לכל אלה יש בחברה האמריקאית הצלחה כספית

* דמות-התנהג בטר 1984, מאת ג'ורג' אורול.

הרישום לפיסלו של תומרקין, בלינקולן-סנטר בניו-יורק, שהופל ונהרס בידי פרנח'ים